

AGERA

EN TIDNING FRÅN AFRIKAGRUPPERNA | FEBRUARI 2017 | NR 1

SÅ ETT FRÖ

för egen makt över grödorna

STYRELSEN HAR ORDET



FOTO: CALLE BERGOM

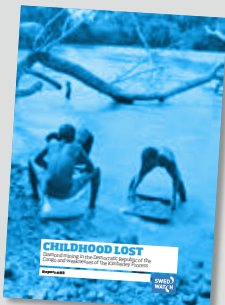
Hållbarhets-certifieringen som inte skyddar

"Nio år har gått och diamantindustrins garantier saknar oberoende granskning. Faktum är att konsumenterna fortfarande inte kan vara säkra på att deras diamanter inte finansierat våld och förtryckarregimer".

Året är 2011 och Charmian Gooch, då direktör för Global Witness, syftar på Kimberleyprocessen – ett globalt initiativ för att stoppa spridningen av konfliktdiamanter. I protest mot medlemsländernas ovilja att värna mänskliga rättigheter i utvinnings- och leverantörsleden lämnar hennes organisation samarbetet.

Tyvärr är kritiken fortfarande lika aktuell. I december släppte Afrikagrupperna och Swedwatch därför en rapport som granskar leverantörsleden hos svenska smyckeföretag. De är nämligen snabba på att upplysa sina kunder om att deras diamanter inte kränker mänskliga rättigheter. "Diamanterna är Kimberley-certifierade", försäkras du! Men när vi frågar kan företagen inte redogöra för var diamanterna kommer ifrån. Samtidigt finns fruktansvärda exempel på MR-kränkningar från produktionsländer som Demokratiska Republiken Kongo (DRK), Angola och Zimbabwe.

Rapporten Childhood Lost, om barnarbete i diamantindustrin, publicerades 21 december 2016 och fick genast stort genomslag, bland annat i New York Times. Läs hela rapporten på vår hemsida.



Erik Brattström
Styrelseledamot och medförfattare till rapporten från Afrikagrupperna tillsammans med Sanna Ström

Tips! Den 17 mars kan du höra mer om rapporten på ett lunchseminarium på Medelhavsmuseet i Stockholm.



FOTO: JOHAN BÄVMAN



FOTO: MITRA MAKI

Frälsning från vår partner

Kvinnogrupper återtar makten över fröerna

Frön har alltid haft en djup symbolisk innebörd och Mama Dlamini känner väl till fröets makt. Hon har fyllt ett helt hus med traditionella frön som hon skördat själv. Hon spar dem till nästa säsons sådd, men också till sina barnbarns framtid.

Det behövs, för traditionen att bevara frön håller sakta på att dö ut. I Sydafrika distribueras genmodifierade frön gratis av regeringen och hyllas för sina stora skördar. Men ur ett hållbarhetsperspektiv är de en katastrof. Fallstudier i vår provins, KwaZulu Natal, visar på utarmade jordar och misslyckade skördar redan andra året.

Genom fröbytes-festivaler kan den gamla kunskapen dock börja gro och utvecklas igen. Det var ett sådant

event som inspirerade en grupp kvinnor som vi på Church Land Program (CLP) arbetar med, att starta en kollektiv trädgårdsodling. De kan nu stoltsera med sex trädgårdar, som var för sig sköts av en kvinna ur gruppen och som varje år ger rika och varierade skördar av sötpotatis, majs och bönor. Gruppen fick chans att träffa Dlamini och ta del av hennes kunskap, och de i sin tur inspirerar nu andra kvinnor i provinsen.

När Mama Dlamini och andra bevarar frön bevarar de sin matsuveränitet. De bevarar också jorden i slutändan sig själva. Därför är frön inte bara symbolik för oss på CLP – det betyder liv.

Zodwa Nsibande och Rachel Lees
Church Land Programme (CLP)

AGERA

Inspiration från Afrikagrupperna till medlemmar och givare

ANSVARIG UTGIVARE Gabi Björsson
ADRESS Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm
E-POST post@afrikagrupperna.se
HEMSIDA afrikagrupperna.se
TELEFON 08-442 70 60
INSAMLING Johanna Granhage, 08-442 70 72

REDAKTÖR Cecilia Abrahamsson och Ann-Sofie Söderberg
LAYOUT Petra Handin
TRYCK Trydells, mars 2017
OMSLAGSBILD Rita Alberto Nhabanga från vår partnerorganisation UNAC i Mocambique. Foto: Mitra Maki



Vill du engagera dig? Gå in på www.afrikagrupperna.se/medlem



Information om seminarier, möten och annat som är på gång hittar du på www.afrikagrupperna.se.



Denna tidning är publicerad med ekonomiskt stöd från Sida. Sida har inte medverkat vid utformningen av materialet och tar ej ställning till eventuella synpunkter som framförs.



Organisationen Bismas das Acaças i Angola är ofta ute och spelar teater för att informera om sexuella och reproduktiva rättigheter. En aktivitet som nu hotas av "global gag rule".

När Trump gör livet svårare för miljoner kvinnor behövs vi mer än någonsin

Mindre än 48 timmar efter att miljoner människor över hela världen deltog i "Women's March" inskränkte president Trump kvinnors och flickors mänskliga rättigheter globalt.

Tillgång till SRHR, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, är grunden för jämställdhet och ekonomisk utveckling. Men nu har USA återinfört den "globala munkavlerregeln" (global gag rule) som innebär stopp för amerikanskt bistånd till organisationer som jobbar med abortinformation. Man får inte arbeta med abortfrågor ens med egna medel eller med stöd från andra givare. Resultatet blir dramatiskt minskade resurser också till preventivmedel, sexualitetsundervisning och hivtestning.

Santos Simone, chef för en av våra partner, AMODEFA: "Vi kommer att bli en av de värst drabbade NGO:erna i Moçambique eftersom vi är den enda som utför säkra aborter. Två tredjedelar av vår verksamhet är finansierad med amerikanska medel."



Santos Simone, chef på AMODEFA

Den globala munkavlen inskränker mödrahälsovården och flickors och kvinnors reproduktiva rättigheter i hela världen. Färre kommer att ha kunskap om sina rättigheter. Fler kommer att tvingas till osäkra aborter och fler kommer att dö på grund av det.

Santos Simone fortsätter: "Munkavlen

stoppas amerikanskt stöd trots att abort är lagligt i vårt land. Konsekvenserna blir att annan viktig verksamhet också stoppas. Men vi kommer inte att skriva under en policy som riskerar kvinnors och barns liv. Vi kan inte förvägra världens fattigaste kvinnor livräddande insatser utan kommer att arbeta hårt för att täppa igen de finansieringshål som munkavlepolicy skapar. Moçambiques kvinnor måste få tillgång till säkra aborter, familjeplanering och övriga rättigheter."

Därför blir Afrikagruppernas stöd till organisationer som arbetar med SRHR ännu viktigare. Vi måste stötta dem som fortsätter att kämpa för flickors och kvinnors rätt till sina kroppar.

FAKTA

- Varje år dör 47 000 kvinnor och flickor på grund av osäkra aborter.
- 225 miljoner kvinnor i världen saknar tillgång till moderna preventivmedel
- Med tillgång till preventivmedel skulle andelen oönskade graviditeter minska med två tredjedelar, vilket i sin tur skulle leda till att 79 000 kvinnors liv räddades.

Är Svalbard räddningen för biologisk mångfald?

Hela 75 procent av de arter som odlades vid 1900-talets början har gått förlorade. Det uppskattar FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO.

Ett fåtal dominerar frö- och kemimarknaden

Idag kontrollerar fem företag 75 procent av det utsäde som säljs över världen. De äger också de flesta patenten. Dessa jättar är på väg att bli ännu färre. Ett av världens största kemiföretag, Bayer AG, köpte Monsanto under förra året och kontrollerar nu 25 procent av den globala försäljningen av fröer och kemikalier som bekämpningsmedel och gödning. De får allt lättare att höja priserna och bestämma vilken typ av fröer som ska säljas på marknaden.

Lagstiftning belönar jordbruk med få grödor

Samtidigt har lagstiftningen förändrats i många länder, med stärkta patenträttigheter på fröer. Av all mat som konsumeras kommer 75 procent från 12 plantor och 5 djurarter. Och 45 procent av den privata sektorns forskning fokuserar på en enda gröda, majs. När jordbruket styrs in på allt färre fröer ökar risken för missväxt och skadedjursangrepp. Särskilt med tanke på klimatkrisen som innebär mer extremväder, torka och översvämningar.

I afrikanska länder bygger jordbruket till 80 procent på att bönderna sparar och delar utsäde med varandra. Men när bönder köper patenterade GMO- eller hybridfröer får de inte göra det, fröerna är företagets egendom. Till nästa sådd måste de köpa nya fröer. Bönderna tvingas skuldsätta sig och hamnar i en beroendeställning till företagen. Dessutom behöver de köpa konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel för att skördarna ska bli bra.

Fröbanker bevarar våra grödor för framtiden

För att bevara den biologiska mångfalden behövs fröbanker. Svalbard frövalv är den största och har kapacitet att lagra 4,5 miljoner frösorter i tre separata kamrar. Än så länge är bara en i bruk. Men med sina drygt 880 000 genetiskt unika frövarianter är valvet redan världens artrikaste genbank. De viktigaste basgrödorna står för en stor del av rikedomerna. Fröbanken fungerar som ett bankvalv. De länder som skickar in fröerna är de enda som får hämta ut dem. Inga genmodifierade fröer får bevaras här.

RÖSTER FRÅN SÖDRA AFRIKA

” Vi vill vara självförsörjande, vi vill kunna bestämma vad vi ska odla och vilka fröer vi ska använda. För kvinnor på landsbygden representerar de lokala frösorterna liv. Det är vår rätt att välja vad vi önskar äta. Därför måste vi kämpa för mat- och frösuveränitet. Ingen ska tvinga oss att använda genmodifierade fröer eller hybridfröer. De fröerna går inte att återanvända.”

Mary Sakala, Rural Women's Assembly

” SPP har gett mig frön, än så länge har jag inte köpt några. Vi byter också frön och sticklingar oss småbönder emellan. Jag skulle till exempel gärna odla rödlök men jag har inte fått några än. Jag ger själv bort sticklingar jag odlat upp. Jag vill gärna inspirera andra till att börja odla.”

Gert Bezuidenhou, Citrusdal, Sydafrika



FOTO: HEIKO JUNG

Den biologiska mångfalden hotas av att jordbruket styrs in på färre fröer. De gamla grödorna försvinner en efter en. För att rädda de gamla sorterna behövs fröbanker.



Delade fröer ger dubbla skördar

Rita bytte till sig jordnötsfröer som hon planterade på gården hemma i Marracuene. Nu har fröerna börjat växa och snart kan Rita skörda nya jordnötter.

I södra Afrika finns det en lång tradition bland bönder av att odla sina egna fröer och dela dem med varandra. I höstas hölls ett möte med småskaliga bönder i regionen för att utbyta erfarenheter och diskutera jordbruksutveckling.



FOTO: MITRA MAKI

Rita är ordförande i distriktunionen för bönder i Marracuene.

Rita Alberto Nhabanga som representerade UNAC, den nationella boendeföreningen i Moçambique, var med. Deltagarna bytte egenproducerade lokala GMO-fria fröer med varandra och Rita fick med sig flera olika sorter hem. Några månader senare hade jordnötterna hon bytt till sig kommit upp.

Traditionen att producera och dela fröer ger en trygghet för bönder i regionen. Nu hotas det av nya lagar och regleringar som gynnar företag istället för lokalbefolkningen. En utveckling som drivs på av både stater och utländska företag.

– Det kallas utveckling, säger Rita ironiskt om företagets frammarsch.

Hon menar istället att bönder måste kunna fortsätta producera och byta fröer för att utveckla det hållbara jordbruket.

Lokala GMO-fria fröer är dessutom mer resistenta mot exempelvis torka och håller längre.

Hon är orolig för att de nya frölagarna blir verklighet, om att bönder inte får spara, byta och sälja fröer, utan tvingas köpa nya certifierade fröer inför varje sådd.

– Vi småskaliga bönder skulle inte överleva. Företagens hybridfröer är infertila och fungerar bara för en sådd. Vi har inte pengar för fröer till varje sådd.

Rita försörjer sig på sitt jordbruk. Hon älskar sitt uppdrag i UNAC men får ingen ersättning för det. Lönen är utvecklingen hon är med och skapar.

– Jag delar gärna med mig av det lilla hon kan och jag märker att andra gör likadant. Och med delande av kunskap fortsätter vi att lära oss!

Välkommen på årsmöte 13 – 14 maj i Falun!

I år är vi extra glada att Falu och Gävle Afrikagrupp bjuder in till årsmöte. Vi kommer bland annat att diskutera medlemmars roll och strategiskt arbete framåt och varva formella årsmötesdelar med medlemsaktiviteter: höra om fokusområdet mat, mark och fröer, ta del av utställningar om Västsahara och träffa aktivister som gått eller sprungit Sahara Marathon.

Nominera till förtroendeuppdrag senast 13 mars. Föreslå dig själv eller någon

annan till styrelsen, valberedningen eller verksamhetsrevisorsgruppen.

Anmäl dig till årsmöte senast 18 april på afrikagrupperna.se/medlem eller direkt till Linn Malmberg på: linn.malmberg@afrikagrupperna.se telefon +46 (0)8-442 70 67.

Psst... du har väl inte glömt att förnya ditt medlemskap för 2017? Som medlem är du med och stärker arbetet för rättvisa.



Asria Mohamed, västsaharisk journalist höll föredrag under utställningen "Västsahara- ockuperat land" på Falu stadsbibliotek i höstas.



Kersti Palmberg brinner för att barn ska få tillgång till böcker. Priset delades ut av Johanna Arkäsen, ordförande och Nike Dahlskog, vice ordförande i Afrikagrupperna.

Grattis Kersti Palmberg, till Afrikagruppernas Solidaritetspris 2016!

För att uppmärksamma värdet av att ta gemensamt ansvar och arbeta för en rättvis värld, delar Afrikagrupperna varje år ut Solidaritetspriset. Förra året gick det till Kersti Palmberg.

I 22 år har Kersti engagerat sig för ENMT i Zimbabwe, en organisation som gått från litet klassrumsbibliotek till kulturcentrum med 27 000 böcker, bokboxar på 40 skolor och ett flertal studiecirklar.

Hur började ditt engagemang för ENMT? Önskan att resa ut i världen har nog alltid funnits. När jag studerade till bibliotekarie tilldelades jag ett MFS (Minor Field Studies) stipendium från SIDA. På Kristianstad Stadsbibliotek hade vi kontakter i Zimbabwe så jag åkte dit. Vid ett besök i Bulawayo träffade jag Jackson Ndlovu som var fylld av energi, glädje och drömmar för sitt arbete med Edward Ndlovu Memorial Trust Library (ENMT).



FOTO: JACKSON NDLUVU

Dela med dig av ett speciellt minne.

Jag minns speciellt när Jackson visade mig den tomt där biblioteket skulle byggas. Likaså när jag kom tillbaka några år senare och såg det nya fina biblioteket på plats. Drömmar kan förverkligas!

Vad vill du säga till andra som funderar på att engagera sig?

Jag kan rekommendera Afrikagruppernas lokalavdelningar! I Lund träffas vi sex gånger om året för att lyssna till intressanta föreläsare, alltid av hög kvalitet. Ibland ordnas resor till olika projekt i södra Afrika.

VI MINNS

Tack Hans Rosling för ditt stora engagemang!

Den 7 februari dog Hans Rosling. I början av 80-talet arbetade han för Afrikagrupperna som distriktsläkare i Nampula-provinsen i Moçambique och upptäckte där sambandet mellan färsk kassava och förlamning. Efter många år som forskare och senare professor i internationell hälsa har han de senaste tio åren ägnat sitt liv åt att på ett pedagogiskt och inspirerande sätt berätta om världens utveckling.



FOTO: SERGIO SANTIMANO

– Han lärde oss att världen blir bättre och hans ord behövs mer än någonsin. Vi minns honom med värme och stor tacksamhet, säger Gabi Björsson, generalsekreterare Afrikagrupperna.

Sök pengar från aktivistfonden



Har du en spännande idé du vill genomföra på din ort? Toppen! Som medlem i Afrikagrupperna kan du söka pengar från aktivistfonden. Ansökningsdatum är 14 februari, 24 april och 2 oktober. Läs mer på afrikagrupperna.se/medlem eller kontakta oss direkt på medlem@afrikagrupperna.se



FOTO: JOHANNA GRANHAGE

Den 14:e februari fick Linda Fredricsdotter på Afrikagrupperna ta emot 125 376 kr från Swedbank Sveriges Humanfond. Stort tack till alla er som sparar till förmån för Afrikagrupperna.

Fondspara med hjärtat

Visste du att du kan stödja Afrikagrupperna genom att spara i Swedbanks Humanfond? Denna ideella hållbarhetsfond investerar i företag som aktivt tar ansvar för miljö, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter och affäretik. Fonden väljer bort bolag som kränker internationella normer, har kopplingar till vapen, krigsmateriel, alkohol, tobak, spel och pornografi eller som producerar fossila bränslen.

I Humanfonden sparar du inte bara hållbart, du gör även en god gärning genom att avstå 2 procent av ditt sparande till Afrikagrupperna. För att det ska bli en bra affär både för dig och oss bjuder Swedbank på avgiften.

Totalt skänkte spararna förra året 42 miljoner och den 14:e februari fick Afrikagrupperna ta emot vår andel på 125 376 kr. Varmt tack till dig som sparar i Humanfonden.

Vill du också börja spara för en bättre värld? Läs mer på swedbank.se/hjarteda-gen. Glöm inte att uppge Afrikagrupperna som förmånsorganisation!

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. På grund av fondens sammansättning och de förvaltningsmetoder som används, kan pengar som placeras i fonden både minska och öka kraftigt i värde och det är inte säkert att du får tillbaka hela det insatta kapitalet. Faktablad, informationsbroschyrer och fondbestämmelser för Swedbank Roburs fonder finns att hämta hos din återförsäljare eller på swedbankroburs.se

Tryckfelsnise har varit framme



Ett tryckfel i vårt recept på Malvapudding i 2017 års kalender har uppdagats. Två ingredienser föll bort från ingredienslistan så här kommer receptet igen. (Tack Johan Persson för tipset!)

MALVAPUDDING

Ingredienser smeten

30 g smör
2 dl socker
2 ägg
2 ½ msk aprikosmarmelad
1 tsk bakpulver
2 dl mjöl
125 ml mjölk
1 tsk vinäger
1 nypa salt

Ingredienser såsen

2 dl grädde
1,5 dl socker
225 g smör
1 dl kokande vatten
1 vaniljstång

Sätt ugnen på 180°C. Smör en ugnsfast form. Vispa smör och socker poröst. Vispa ner äggen ett i taget. Tillsätt aprikosmarmeladen. I en separat bunke blanda mjöl och salt. I ett separat glas blanda mjölk bakpulver och vinäger. Tillsätt mjöl- och mjölkblandningarna till smeten om vartannat. Fortsätt vispa under tiden. Håll upp smeten i formen och grädda i ca 45 min. Under tiden rör ihop och koka upp samtliga ingredienser till såsen. När kakan är färdig håll den tunna såsen över kakan och låt den suga upp vätskan i 15-30 minuter innan servering. Servera med glass, vaniljsås eller grädde.

INSAMLINGSRAPPORT

Ännu ett fantastiskt insamlingsår!

Med din hjälp har vi återigen nått nya rekord. År 2016 samlade vi in nästan 9 miljoner kronor, pengar som omvandlats till en stor mängd viktig verksamhet.

Tack vare ditt stöd har Afrikagrupperna kunnat bidra till att:

- människor i södra Afrika kunnat organisera sig och kämpa för sina rättigheter
- personer som lever med hiv kunnat testa sig och få tillgång till både mat och mediciner
- människor i Zimbabwe fått mikrokrediter och säkrat sin försörjning i ett land i kris
- småjordbrukare kunnat få tillgång till fröer och utbildningar i hållbar odling
- Systembolaget skärpt sitt hållbarhetsarbete
- Västsahara, Afrikas sista koloni, ständigt lyfts på den politiska agendan.

Detta fantastiska arbete gör mig stolt och jag hoppas att du som givare delar den stoltheten. Tillsammans gör vi verkligen skillnad!



Till och med mitten av februari har vi samlat in 647 235 kr.



FOTO: MITRA MAKI

Har du några frågor om vår insamling så hör gärna av dig till mig. johanna.granhage@afrikagrupperna.se

Visste du?

Den 28 februari deltog sex personer från Afrikagrupperna i Sahara Marathon. Ett lopp i solidaritet med det västsahariska folkets rätt till frihet och mot Marockos ockupation. Läs mer i nästa nummer av Agera!

Handgjorda frökort som gror

Stöd Afrikagruppernas arbete för att fler ska få tillgång till fröer och odlingsmöjligheter!

Pappret som korten är gjorda av innehåller fröer och hela kortet går att plantera. Vackra blommor eller nyttiga örter blir resultatet. En rolig och ovanlig hälsning till någon du tycker om! För varje 3-pack går 60 kronor till Afrikagruppernas arbete. Korten är tomma inuti och levereras tillsammans med kuvert. Instruktioner för hur frökorten kan planteras finns tryckta på baksidan av kortet.



afrikagrupperna.se/gavoshop

Handgjorda frökort som gror.
Blandade motiv. För specifika 3-pack besök vår gåvoshop.



Träffa oss på Stockholms Trädgårdsmässa!

Den 24 – 26 mars hittar du oss på Stockholms Trädgårdsmässa. Där kan du passa på att köpa våra populära frökort och andra produkter från vår gåvoshop!

Tillsammans förändrar vi liv

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation som arbetar för en värld där alla människor har lika rättigheter och möjligheter att påverka sin vardag och framtid.

Genom vår verksamhet förändras och förbättras tusentals liv varje dag. För att minska fattigdomen arbetar vi tillsammans med lokala organisationer i Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe.

I vårt arbete fokuserar vi på tre områden, rätten till levnadslön, rätten till din kropp och rätten till Afrikas resurser. Vi

stödjer även kampen för ett fritt Västsahara. Afrikagrupperna är en medlemsorganisation med lokalgrupper över hela Sverige. I Sverige sprider vi information och bildar opinion för global rättvisa.

Stöd vårt viktiga arbete genom att skänka en gåva, PG 90 03 37-7 eller Swisha till 90 03 37 7. Ditt bidrag förändrar liv!



WEB afrikagrupperna.se
TWITTER twitter.com/afrikagrupperna
FACEBOOK facebook.com/afrikagrupperna
INSTAGRAM instagram.com/afrikagrupperna